

Poëzievertaalwedstrijd 2022

A Song van Joseph Brodsky

Huizen, november 2021

Het vinden van een geschikt gedicht voor de Poëzievertaalwedstrijd is nimmer een sinecure. Het moet immers aan veel eisen voldoen. Mijn eigen boekenkast dient vaak ter ondersteuning, en natuurlijk ook de collectie van de Bibliotheek. Maar de laatste jaren ook steeds vaker het internet. Een niet onnuttige uitvinding, maar dit keer had ik geen zin in elektronisch poëziesurfen. Te veel de computer moeten gebruiken, het laatste anderhalf jaar, niet alleen voor het werk, maar ook voor culturele geneugten. Dat laatste heeft overigens niet echt gewerkt, wat mij betreft. Omdat de bekende boekenkasten ook zo hun beperkingen kennen, heb ik recent een rondgang gemaakt langs Amsterdamse boekhandels en antiquariaten, op zoek naar verse inspiratie. Soms zakte mij daarbij de moed in de schoenen, want ik vond veel mooie gedichten, maar die waren de ene keer te lang, een andere keer wel erg somber (en ik had mij juist voorgenomen het voor deze editie wat luchtiger te houden), of ze rijmde niet. Dat laatste is uiteraard geenszins een diskwalificatie van de betreffende gedichten, maar wel een van de vereisten om in aanmerking te komen voor verkiezing als te vertalen gedicht in de Poëzievertaalwedstrijd. Op de zolder van een van de antiquariaten die onze hoofdstad gelukkig nog rijk is, trof ik een mooie selectie Engelse poëzie aan.

Enkele namen van de plankvullende dichters kende ik niet, wat in sommige gevallen (ik had voldoende tijd op die zolder om te lezen, er was niemand om me storen) een echte omissie in mijn kennis bleek, want zeer de moeite waard. Staand op een wankel krukje (waarom staat poëzie altijd op bovenste planken?) trof ik ook een bundel van een wel heel bekende dichter aan. *So forth* was in 1996 de laatste uitgave van Joseph Brodsky, met werk van deze Nobelprijswinnaar voor Literatuur uit de periode 1988-1996.

Ik was blij deze bundel aan te treffen, maar zag er niet direct bronmateriaal in. Want ja, moeilijk. Het tweede gedicht in deze bundel logenstrafte meteen al deze aanname: *A Song* bleek zeer toegankelijk en een feest om te lezen. Puur taalplezier zonder te veel subtekst, al waren de laatste twee regels enigszins enigmatisch. Misschien was het hele gedicht zelfs te gemakkelijk? Korte zinnen, heldere structuur, geen moeilijke woorden. Maar ik bedacht mij al snel dat dit lied niet al fluitend even snel vertaald zou kunnen worden. De korthed van de regels en de vaak eenlettergrepige eindwoorden geven niet veel bewegingsvrijheid, alsof je een kekke Fiat 500 door een wel heel nauw steegje in Siena moet zien te manoeuvreren. En wat betekenen die laatste twee regels? Ik dacht meteen aan de mythe van Orpheus en Eurydice (en kwam zo ook op een idee voor een affiche), maar ik kan zo maar de verkeerde versnelling te pakken hebben.

De belangrijkste reden om destijds de Poëzievertaalwedstrijd te starten was het plezier in poëzie en het werken met taal te stimuleren. Wat *A Song* naar mijn smaak een mooie keuze voor de editie 2022 maakt is dat het taalplezier ervan afspat.

Marina Basmanova was de partner van Joseph Brodsky in de periode 1962-1972. Samen kregen ze een zoon, Andrei, in 1967, maar waren formeel nooit getrouwd, ondanks verschillende huwelijksaanzoeken van Brodsky. Hij moest beiden achterlaten toen hij het land werd uitgezet. Gaat *A Song* over haar? De eerste twee regels van de laatste strofe *I wish you were here, dear / in this hemisphere* wijzen daar denk ik op. Brodsky wil haar in zijn halfmond, en niet in dat andere.

Niet lang na het schrijven van *A Song* in 1989 ontmoette Brodsky de tien jaar jongere studente Russische literatuur Maria Sozzani bij een lezing in de Sorbonne in Parijs. Zij trouwden in september 1990 in Stockholm. Het zouden de gelukkigste jaren van zijn leven worden, tot aan zijn dood op 28 januari 1996 in New York.

Wie meer poëzie van Joseph Brodsky wil lezen en in het seizoen wil blijven, zou zijn prachtige *Nativity Poems* kunnen lezen, gedichten over de geboorte van Jezus, welke de Joodse atheïstische dichter elk jaar schreef vanaf zo'n beetje het begin van zijn carrière. Voor veel poëziefhebbers wereldwijd is het lezen van deze gedichten, rond de feestdagen, een terugkerend ritueel.

En uiteraard treft u een korte biografie over het turbulente leven van Joseph Brodsky hierbij aan, als ook de tekst van *A Song*.

Ik wens u heel veel vertaalplezier toe.

En...blijf gezond!

Thom Schuitemaker
Bibliotheek Huizen-Laren-Blaricum